

De Nederlandse economie

Auteur(s):

Klamer, A.

Verschenen in:

ESB, 81e jaargang, nr. 4051, pagina 267, 27 maart 1996

Rubriek:

Column

Trefwoord(en):

economie-beoefening

Waar staat de ideale Nederlandse economie voor? Vraag het mensen uit het bedrijfsleven en zij zullen het over praktisch en nuttig onderzoek hebben. Vraag het de politiek en het antwoord komt neer op een economie die beleidsvoorstellen kan doorrekenen en het vermogen heeft zijn of haar wetenschap te koppelen aan actuele vraagstukken zoals de Schipholbaan of de EMU. Vraag het een aio en het gaat over iemand die publiceert en in het internationale academische circus mee kan. Vraag het een commissie en u krijgt een combinatie van deze drie.

De verwarring verklaart het gerommel in economieënland. Het begon zo'n beetje in 1986 met een rapport van de Verkenningcommissie Economische Wetenschappen waaruit bleek dat de Nederlandse economieën internationaal beneden de maat waren. Sindsdien zien we meer nadruk op de wetenschap van de economie. We weten nu bijvoorbeeld welke Nederlandse economieën hoog scoren met publicaties en citaten. Het lijkt te werken. Veelbelovende Nederlandse economieën die hun heil hadden gezocht in de buitenlandse wetenschap zijn inmiddels teruggekeerd. Onderzoeksinstituten al het CentER en het Tinbergen Instituut timmeren flink aan de wetenschappelijke weg. Maar met de gestegen wetenschappelijke aspiraties nemen ook de frustraties toe. Op een enkele uitzondering na blijven Nederlandse economieën een marginale rol spelen in de internationale wetenschap. Dat maakt de commissie-Barten onlangs weer duidelijk. En nu komt een nieuwe Verkenningcommissie uit met een rapport om te melden dat de verhouding tussen fundamenteel en toegepast onderzoek uit balans is ([zie ook deze ESB](#) - red.).

Een onderzoek dat Harry van Dalen en ik zojuist hebben afgerond heeft ons overtuigd dat als iets de Nederlandse economiebeoefening typeert, dat dit de figuur van Tinbergen is. Zo sterk is zijn invloed dat we aanvankelijk moeite hadden een andere Nederlandse traditie te zien, namelijk de traditie die we met Hennipman associëren. Vraag het economieën als Wolfson en Heertje en u krijgt eerder Hennipman dan Tinbergen. Dat neemt niet weg dat het beleidsgerichte en toegepaste onderzoek van Tinbergen de toon heeft gezet. Het Centraal Planbureau was zijn instelling. Economieën die wat wilde in dit land gingen naar het CPB of kwamen ervandaan. Het CPB was het scharnier van Nederland economieënland. Vraag in die context naar het ideale archetype van een economee en het antwoord is de *toegepaste onderzoeker*, oftewel de economee die met behulp van de wetenschap praktische resultaten en nuttige inzichten weet te produceren. Waardering gaat ook uit naar de *beleidsadviseur*, oftewel de economee die zich roert in het overlegcircuit.

De nieuwe generatie Nederlandse economieën herkent zich evenwel noch in de toegepaste onderzoeker noch in de beleidsadviseur. Van Dalen en ik ontdekten dat jonge economieën zich als *zuivere wetenschappers* willen profileren. Zij zoeken internationale erkenning door middel van publicaties in internationale tijdschriften en deelname aan internationale conferenties. Typische Nederlands discussies zijn voor deze wetenschappers nauwelijks interessant. Een tijdschrift als dit speelt voor hen niet mee. het CPB is een archaïsche instelling met een verouderde economische benadering.

De wetenschappers geven aan waarom het verlangen van een evenwicht tussen toegepast en fundamenteel onderzoek moeilijk te vinden zal zijn. Een wetenschapper moet zich internationaal waar maken en dat doe je niet met kwantitatief onderzoek gebaseerd op Nederlandse cijfers of onderzoek dat inspeelt op Nederlandse beleidsvraagstukken. Theoretisch onderzoek heeft gewoon meer kans van slagen, althans zo zien de wetenschappers onder ons dat.

Interessant in dit licht is de recente interactie in dit blad tussen [Don](#) van het CPB en [Van Damme](#) (ESB, 6 maart 1996). Don verdedigt de rol van de economee als toegepast onderzoeker en als beleidsadviseur. Daarmee verdedigt hij een goede Nederlandse traditie. Gelijk heeft hij. Van Damme zet de normen van de wetenschap in en concludeert dat, getoetst aan die normen, de economieën van het CPB tekort schieten. Hoe had het anders gekund? Toegepaste onderzoekers maken wetenschappelijk weinig kans, zeker niet als ze met Nederland bezig zijn.

Wat dan wel te doen? De economie doet een suggestie met twee van haar gevierde begrippen, te weten het publiek goed en comparatief voordeel. Resultaten van fundamenteel economisch onderzoek vormen een publiek goed. Een economische reden om als klein land te concurreren met de grote jongens is er niet echt. We kunnen net als IJsland, Zuid-Korea, Taiwan en Zwitserland de beste studenten naar de VS sturen voor een 'free ride'. Als het een beetje meezit komen een aantal wel terug. Wat de strategie betreft zou comparatief voordeel hier het uitgangspunt moeten zijn. Een inhoudelijk voordeel van Nederland is haar geschiedenis en haar corporatistische economische orde. Dat verklaart dat een economisch historica als Deirdre McCloskey hier naar toe komt om de vorming van 'bourgeois virtues' te bestuderen. Als Nederland een traditie heeft in toegepast onderzoek, economisch methodologie (dat laatste is toevallig wel zo, in tegenstelling tot wat een aantal wetenschapper denken) of toevallig een uitmuntende specialist in huis heeft, dan moeten wij, Nederlandse economieën daar alles op inzetten. Alleen op die wijze behoudt de Nederlandse economee een herkenbare identiteit.

